

Dansens og musikkens rødder 37

Børnefolkedans omkring år 1900 - 2

af Ole Skov

Med udgangspunkt i de postkort, der vises på Hjemstavnsblads forside i 1999, hørte vi i sidste nummer om Louis Scheiding og hans børnedansere. Den anden gruppe, der er anvendt på postkortene, er sandsynligvis fra folkedansforeningen 'Culla' i København. Denne forening, som blev stiftet d. 23. november 1904, var en forening for voksne, hvilket i denne periode oftest var yngre mennesker på 20-30 år. 'Cullas' formål var: 'At udbrede kendskab til de gamle nordiske folkedanse, hvilket søges opnået dels gennem undervisning dels gennem opvisning af folkedanse'. Ud over de voksne medlemmer havde foreningen også et børnehold. Nogle af postkortene med 'Culla' er stemplet i 1905-08, hvilket passer glimrende med stiftelsen i 1904.

Hvorfor
vi danser Folkedanse
og rider Sommer i By.

Udgivet af
Folkedansforeningen „Culla“, København.
Stiftet 23. November 1904.

Forside af brochure om Culla, 1916.

'Culla' blev i løbet af de næste 10-15 år en af de største folkedansforeninger i København. Den udviklede sig fra at være en forening med voksne til at være en forening for børn og unge. Man havde i lange perioder 60-70 og i nogle år op til 400 børn.

Foreningen havde rod i de københavnske arbejderkredse, hvilket tydeligt fremgår af datidens avisartikler. Man

var socialt engagerede og deltog hvert år i Børnehjælpsdagen, hvor man i dragter gik procession gennem byen og optrådte med folkedanse. Ud over sanglege og folkedanse, opførte man også børneballetter og lavede små spil. Omkring 1917 dansede man hver søndag fra 11-14, og det kostede 50 øre pr. måned.

Et år havde man tjent en del penge ved at give opvisninger ved forskellige af byens arrangementer. Pengene skulle bruges til at give opvisninger på offentlige pladser i Københavns arbejderkvarterer, men politidirektøren nægtede tilladelse dertil. Man besluttede derfor at anvende pengene på børn af ubemidlede. De kunne søge hele eller halve fripladser til danseundervisningen, man skulle blot ansøge foreningens mangeårige leder Carl H. Christensen, som selv var startet som barn i foreningen.

Carl H. Christensen i Amagerdragt omkring 1920.

I foreningens første mange år var de dragter, medlemmerne bar, såkaldte 'Culla-dragter', det vil sige de var 'folkedragtlignende' og ofte med svensk inspiration. For børnene holdt dette sig langt op i tiden, mens foreningens ungdom begyndte at få 'korrekte' dragter.

Det ses tydeligt på billeder fra 1920'erne, hvor børnene stadigvæk har 'Culla-dragter' mens de unge har 'danske folkedragter' på.

Omkring 1920 fik Ekstra Bladet den ide, at der skulle laves sanglege og danses folkedanse i Københavns parker og på byens torve. Derfor engagerede man blandt andet Carl H. Christensen, som så en søndag eftermiddag tog til for eksempel Blågårds Plads på Nørrebro. Han samlede børnene, som legede der, og sang og dansede med dem. Tivoli tog ideen op, hvorfor han blev engageret som havens 'legeonkel'. Efterhånden var han ret kendt af alle byens børn. Det var nok denne 'PR-virksomhed', der fik 'Cullas' børnehold til at vokse enormt i denne periode.

Helsingør Folketeater

Søndag den 5. Okt Kl. 6.
Stor

Børne-Ballet

Opvisning i Folkedanse.
Folkedansforeningen „Culla“.
Et Elitehold paa 30 Børn
opfører

„En Drøm“.

Børneballet i 3 Afdel. samt en
Special-Afd. i Folkedanse alt i
smukke originale Kostumer.
Koncert af Folketeatrets Orkes-
ter. Hr. Musikdirektør J. Ko-
foed.

Dans til Kl. 12.

Forsalg af Billetter i By-Kios-
ken til Søndag Kl. 3.

Announce for et Culla-arrangement.

Carl H. Christensen var en meget engageret leder. Der var hele tiden nye tiltag. 'Culla' dansede ikke bare folkedans men opførte også skuespil med udgangspunkt i folkedans og ballet, og i 1916 planlagde man at genindføre 'Sommer i by festerne', hvor det forventedes, at 400 børn i folkedragter ville deltage. Ledernes engagement smitter ofte af på tilslutningen til en forening,

Cullas børnehold i 1911. Det er Carl H. Christensen i midten af billedet i 2. række.

og da man var synlige i samfundet og havde et meget aktivt børnearbejde, blev foreningen nok den største og mest kendte i perioden.

Der var da også flere der forsøgte at kopiere foreningens idégrundlag. Blandt andet dannede fru Skjoldgård i Søllested på Lolland en forening 'Ny Kulla', hvor der til den første årlige

afslutningsfest på Søllested Gæstgivergård var 300 gæster.

Til 'Cullas' årsafslutning i foråret 1921 opførte man 'Orpheus i Over- og Underverdenen', et stykke omsat til moderne balletform for børn. De mindste var ikke med i stykket men kun i folkedansene. Den 1. maj samme år lavede man vogntog gennem hele København

og sluttede med en stor folkedansopvisning på Rådhuspladsen, og også i 1921 deltog man aktivt i et nordisk stævne, der blev afholdt i København. I Tivoli opførte 'Cullas' unge mennesker blandt andet et 'tableau', hvilket vi idag nok ville kalde et danseshow eller en danseforestilling.

Som et kuriosum kan det nævnes, at Svend Clemmensen (1901-1971), der både var indsamler af folkedanse, formand for Foreningen til Folkedansens Fremme og med i Danske Folkedanseres Styrelse, startede sin dansekarriere som barn i 'Culla' i 1908 og kom til FFF i 1924.

Louis Scheiding og 'Culla' var med til at indføre børnefolkedans i Københavnsområdet, men der kom efterhånden også andre til. Den socialdemokratiske ungdomsbewægelse 'De Unges Idræt' (DUI), oprettede også et børnehold, der for øvrigt også var ledet af Carl H. Christensen.

Det var ikke kun i København, man omkring år 1900 havde fået idéen med at lade børn danse de gamle danse. I Kolding var der et børnehold, og i Kolding Ungdomsforening dyrkedes folkedansen flittigt med Morten Eskesen som

Cullas unge i Tivoli i 1921. Det er Carl. H. Christensen i amagerdragt til venstre.

fordanser, eller som forsanger når der blev sunget til dansen. I Svendborg havde danselærer R. C. Jensen, også kaldet 'Ansjos-Jensen', et hold i forbindelse med sin danseskole. Man dansede i Borgerforeningens lokaler og tog rundt og gav opvisninger.

På billedet kan man se et skilt med teksten 'Giv os lidt'. Når opvisningerne var overstået, solgte pigerne nemlig deres hosebånd 'for en skilling', hvorved man fik lidt penge til arbejdet med gruppen. Dette har min mormor fortalt mig. Hun og min morfar dansede begge på holdet,

og er derfor også med på billedet. R. C. Jensen var meget aktiv på Sydfyn og øerne og havde blandt andet hold med ungdoms- og voksenfolkedans i både Svendborg og på Tåsinge.

Jeg håber, at børneaktiviteterne må fortsætte over hele landet, og at der stadigvæk dukker ildsjæle som Louis Scheiding og Carl H. Christensen op, så folkedansen især blandt børn kan blive aktivt bevaret, således at de næste generationer også kan få glæde af dansen, og det fællesskab der følger med.

Til slut vil jeg nævne, at netop de to omtalte herrer og 2-3 andre folkedansledere i 1921 i forbindelse med det nordiske stævne i København holdt en kongres for dannelsen af en 'Centralforening for danske Folkedanseforeninger'. Foreningen blev faktisk dannet den 2. januar 1922 under navnet Tiltaget holdt ikke, så en bæredygtig landsforening blev derfor først dannet i 1929.

De væsentligste kilder:

Avis- og ugebladsartikler samt annoncer fra perioden

Brochure om 'Culla', 1916